

СТАНОВИЩЕ

на проф. дин Рачко Попов – член на научното жури за провеждане на конкурс за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Ина Веселинова Пачаманова за дисертация на тема “Жената в българското семейство /средата на 40-те – края на 80-те години на XX век/” (ш. 05.03.14 етнография).

Представеният за защита дисертационен труд на Ина Пачаманова е едно интересно и актуално от съвременна етнологка гледна точка изследване върху промените, настъпили в семейството, в ролите на мъжа и на жената в него през социалистическия период от нашата най-нова история. Трудът е структуриран сполучливо: той се състои от увод, три глави и заключение.

В уводната глава съвсем естествено се очертава актуалността на темата и подробно се посочват авторите, които са я разработвали в годините преди и след демократичните промени. В нея се очертават основните цели и задачи на изследването, а именно да се опише и анализира мястото на жената в социалистическото семейство и какво е отношението на държавната политика по този въпрос. Посочени са основните използвани методи – исторически, съчетан със структурен и съпоставителен анализ, както и теренното етнологко изследване с включено наблюдение. Тук искам специално да отбележа, че за мен особено интересни и ценни се оказаха записаните от авторката интервюта и наблюдения от изследването с. Люти брод. В увода са отбелязани и точните хронологически граници на изследването.

Първата глава на труда е озаглавена “Жената в българското семейство до средата на XX в.” В нея подробно и пълно са описани функциите на жената в традиционното общество и в частност в традиционното българско семейство в ролята ѝ на дъщеря, съпруга, майка, снаха, баба и свекърва. Представени са нейните основни задължения и права, както и промените, които настъпват с тях във времето. Тези промени се свързват с брачността и брачната възраст, със сключването и прекратяването на брачните връзки, с позициите на жената в семейната среда.

Втора глава “Държавната политика за жената и семейството в периода на социалистическото управление в България” разглежда

подробно промените, които настъпват с жената в обществото и в семейството с оглед на водената държавна политика, в която изрично се поставя знак на равенство между двата пола, независимо от факта, че традиционният модел все още битува в ежедневието на много семейства, при които жената остава “стожер на традицията”. Приносен момент в тази глава е изготвената от авторката периодизация от три подпериода, които очертават главните приоритети на държавната политика и намеса по отношение на позициите на жената в социалистическото семейство.

Трета глава е посветена на емпиричното теренно проучване по темата, извършено от дисертантката във врачанското село Люти брод. Съвсем естествено в началото са проследени всички най-важни политически, стопански и обществени промени след 9.9.1944 г., свързани с колективизацията, с миграциите от селото към града, с образованието, с промените в бита, в религиозността и в ценностната система на местните обитатели. Събраната на терена информация е особено ценна и богата; тя дава възможност за направата на основни изводи относно промените, които настъпват с мястото и ролята на жената в обществото и в семейството при новите икономически и политически условия и факторите, които ги обуславят. Оценявам приносите в тази глава много високо.

Заклучението на дисертацията обобщава изводите, направени в нея. Авторефератът отговаря на изискванията и отразява вярно автосправката за приносите на труда. По темата дисертантката има 3 публикации.

Всичко това ми дава достатъчно основание да гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен ”доктор” на Ина Веселинова Пачаманова по специалност етнология – ш. 05.03.14.

22 януари 2013 г.

проф. дин Рачко Попов